

2024-2025

Intern controleplan

*“Doorontwikkeling van de
control functie”*

Concerncontrol
augustus 2024
versie BW

***Verbijzonderde interne controle
waar staan we en waar willen we naar toe***

- gerealiseerd
- gestart maar nog niet afgerond
- in ontwikkeling

Datum	versie	status	wijzigingen
10 juli 2024	0.1	1 ^e conceptversie	Versie 2022/2023 aangepast inhoudelijk en svz rechtmatigheidsverantwoording. • Plaatje ambitie aangepast; • Jaren aangepast; • Svz rechtmatigheidsverantwoording geactualiseerd; • Organisatiestructuur inclusief rollen aangepast; • Ontwikkelingen 1.2 en 1.3 aangepast; • Hoofdstuk 2 geactualiseerd; • Review verwijderd zie 3.3; • 4.5 oud review vervangen door rechtmatigheidsverantwoording; • 4.8 aangevuld • 5.1 geheimhouding op specifieke onderdelen toegevoegd; • Hoofdstuk 6 jaarplanning geactualiseerd; • Bijlagen en verwijzingen geactualiseerd en controles bijgesteld
	0.2	2 ^e conceptversie	Tekstueel en inhoudelijk afgestemd met Concerncontroller, BDO en wethouder.
	0.3	3 ^e conceptversie	Aanpassen versie CMT (concept 0.2) Afgestemd met teamleider (tekstueel enkele aanpassingen) Afgestemd met BDO (geen aanpassing)
	1.0	Definitieve versie	Versie def. op route naar BW en via raadsmemo naar raad.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	4
1 AANLEIDING EN DOEL.....	5
1.1 AANLEIDING	5
1.2 ONTWIKKELINGEN.....	5
1.3 DOELSTELLING VAN HET INTERN CONTROLEPLAN	5
2 DOORONTWIKKELING VIC.....	6
2.1 AMBITIE PROCESGERICHTE VIC	6
2.2 DOORONTWIKKELING ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN INTERNE BEHEERSING (AO/IB)	6
2.3 RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING DOOR COLLEGE	7
2.4 SPECIFIEKE SPEERPUNTEN VOOR 2024-2025	8
3 KADER EN ROLLEN.....	9
3.1 WETTELIJK KADER	9
3.2 SAMENHANG INTERNE EN EXTERNE CONTROLE	9
3.3 ROLLEN EN VERANTWOORDING.....	10
4 AANPAK VIC	11
4.1 RISICOANALYSE	11
4.2 FINANCIEEL SIGNIFICANTE PROCESSEN	11
4.3 JAARPLANNING EN INHOUD AUDITS	11
4.4 AANPAK EN UITVOERING WERKPROGRAMMA'S	11
4.5 RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING.....	12
4.6 AUDITTRAIL	13
4.7 M&O ASPECTEN	13
4.8 ICT EN AVG.....	13
5 RAPPORTAGE	14
5.1 RAPPORTAGE MOMENTEN	14
5.2 INHOUD RAPPORTAGES	14
6 JAARPLANNING	15
7 BIJLAGEN.....	16
BIJLAGE 7.1 DE AUDIT PLANNING INCLUSIEF IN SCOPE ZIJNDE PROCESSEN.....	16
BIJLAGE 7.2 DE JAARCYCLUS VERANTWOORDING	18

1 AANLEIDING EN DOEL

1.1 Aanleiding

Op basis van de Gemeentewet artikel 212/213 en in hoofdstuk 6 van de financiële verordening 2024 is het College van B&W verantwoordelijk voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening en voor het daaraan ten grondslag liggende financieel beheer. Het college dient zodanige maatregelen te treffen dat de rechtmatigheid van de algehele uitvoering gewaarborgd is. In het controleplan geven wij aan op welke wijze het college hier invulling aan geeft. Dit plan biedt tevens de basis om jaarlijks vast te stellen welke processen onderdeel van de verbijzonderde interne controle zijn en wat de diepgang van deze werkzaamheden is.

1.2 Ontwikkelingen

Een aantal ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente vragen om een nieuwe benadering voor het vaststellen van het “in control” zijn van onze gemeente:

- De AFM stelt flink hogere eisen aan de werkzaamheden van de accountant. Ook bij gemeentes heeft dit een forse (financiële) impact. Deze eisen vertalen zich ook door naar de eisen die aan de interne beheersing worden gesteld binnen de gemeente.
- Vanuit beheersingsoptiek een complexere en veranderende omgeving door ontwikkelingen in de afgelopen jaren als de decentralisaties, digitalisering, privacywetgeving, toename van samenwerkingsverbanden. Dit geldt niet alleen voor de verschillende financiële aspecten maar zeker ook voor de uitvoerende processen in het sociaal domein, handhaving en duurzaamheid.
- Steeds meer auditverplichtingen op verschillende terreinen binnen de gemeente. Bijvoorbeeld op het gebied van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), ENSIA en Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Daarnaast wordt verwacht dat gemeentes meer in control zijn inzake fiscaliteit en op het gebied van fraude en integriteit.
- In 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd. Het college stelt in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op. De accountant controleert de getrouwheid van deze verklaring bij de jaarrekening.

1.3 Doelstelling van het intern controleplan

Interne controle is voor de gemeente een belangrijk instrument om te borgen dat wij in control zijn. De doelstelling van dit intern controleplan is om op gestructureerde wijze aan te geven welke stappen wij nemen om vast te stellen dat de organisatie “in control” is. Het begrip “in Control” binnen de gemeente Dalfsen is nader uitgewerkt in de visie op control van de gemeente Dalfsen. Deze visie wordt in 2024 geactualiseerd.

Dit intern controleplan heeft primair als doel om de (financiële) rechtmatigheid en getrouwheid vast te stellen van de financieel significante processen. De interne controle wordt verbijzonderd uitgevoerd en heeft als doel tekortkomingen in de procesbeheersing en de uitvoering op tijd op te sporen. Zo kan er tijdig actie worden ondernomen om correcties door te voeren. Tijdig betekend dat herstelacties zijn uitgevoerd voordat de jaarrekening is vastgesteld. De uitkomsten van de controlewerkzaamheden zijn een belangrijke bron voor de accountant en daarom stemmen we dit controleplan af met de accountant.

2 DOORONTWIKKELING VIC

2.1 Ambitie procesgerichte VIC

In vorige IC-plannen is de keuze gemaakt om door te groeien van een gegevensgerichte controleaanpak naar een organisatiegerichte controleaanpak. Het doorgroeien naar een ICS (In Control Statement) is op termijn een ambitie die verder uitgewerkt dient te worden, zie ook 2.2 en 2.3.

De meerwaarde van de VIC voor de organisatie kan verder worden vergroot door de controle meer proces- en systeemgericht in te steken en minder gegevensgericht. Er zijn verschillende soorten controles die gerangschikt worden van laag naar oplopende intensiteit:

- Procesgerichte controle: de nadruk ligt op het proces van totstandkoming van de cijfers. De opzet, bestaan en werking van de beheersingsmaatregelen in de processen worden getoetst.
- Systeemgerichte controle: er wordt gebruik gemaakt van geautomatiseerde systemen. Door technologische ontwikkelingen wordt het mogelijk gemaakt om data uit systemen te halen. Met tools kunnen rapporten worden gegenereerd welke inzicht verschaffen in trends en uitzonderingen in het cijfermateriaal (data analyse).
- Gegevensgerichte controle: met een gegevensgerichte controle worden de resultaten en producten van een proces getoetst en niet zozeer de totstandkoming (het procesverloop). Bij gegevensgerichte controle wordt niet gesteund op interne controle maatregelen.

Een belangrijke voorwaarde voor het uitvoeren van proces en systeem gerichte controle is dat de administratieve organisatie, inclusief getroffen beheersmaatregelen, is beschreven en geformaliseerd. Indien dit niet het geval is, blijft het nodig dat de VIC aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht.

2.2 Doorontwikkeling administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB)

Naar aanleiding van de uitkomsten van het project 'Basis op orde', is de opdracht vanuit het CMT gekomen om met procesmanagement aan de slag te gaan en te borgen binnen de organisatie. Er is een externe projectleider aangetrokken en er is een projectplan met planning voorgelegd aan het CMT en teamleiders.

De doelstelling van deze opdracht is:

- Voor 31 januari 2025 worden de cruciale processen beschreven (40 – 60), vastgelegd in een software systeem en geoptimaliseerd. De cruciale processen worden vastgesteld op basis van de volgende kenmerken: publicitair -, juridisch -, politiek -, kostentechnisch en rechtmatig potentieel kwetsbare processen. Per team worden de cruciale processen verzameld in 1 overzicht en geprioriteerd per domein.
- Er worden procesbeheerders opgeleid om zelfstandig processen te kunnen beschrijven, optimaliseren en implementeren.

Na afloop van deze opdracht is procesmanagement geborgd in de organisatie door structurele invulling en aanschaf van tooling. De cruciale processen zijn beschreven en de organisatie is in staat zelfstandig processen te actualiseren/optimaliseren en te implementeren.

In de managementletter 2023 constateert onze accountant BDO dit over de gemeente Dalfsen:

“Op basis van onze interim-controle concluderen wij dat de interne beheersing en controleomgeving van ruim voldoende niveau zijn, ook al kunnen wij nog niet altijd steunen op de interne beheersing in de processen (vooraf). Wel constateren wij dat als gevolg van personeelsverloop de interne beheersingsomgeving van gemeente Dalfsen kwetsbaar is en op sommige afdelingen afhankelijk van inhuur “

Door team Concerncontrol zijn de financieel significante in beeld gebracht. De rol van team Concerncontrol hierin is een adviserende, faciliterende en toetsende rol vanuit de te stellen eisen vanuit het oogpunt van AO/IB. De focus ligt op het proces Jaarrekening om tot een efficiëntere controle te kunnen komen voor zowel de organisatie als de accountant.

Onze ambitie is het door ontwikkelen van de gegevensgerichte controleaanpak naar een proces- en deels systeemgerichte controleaanpak. Deze aanpak is vanaf 2018 in gang gezet en is gestoeld op de volgende vier pijlers, 1. Fiscaal in control zijn, 2. De inrichting van processen (AO) 3. Sturen en verantwoorden, 4 Risico's inzichtelijk en in control. In onderstaand figuur is het doorgroeien naar een ICS op termijn een ambitie die meerdere jaren zal vergen.

Ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording is gekozen voor de minimale variant en ligt de focus op de financiële rechtmatigheid. Vanuit die situatie zal verder worden doorontwikkeld naar mogelijk een breder In control statement, zie bovenstaande figuur en onderstaande tabel.

Ambitie ICS: Om te komen van een rechtmatigheids-verantwoording, de minimale variant, naar een breder ICS zijn de volgende randvoorwaarden belangrijk:

		Status
1. Fiscaal in control	Fiscale processen in control (BCF,WKR,VPB en BTW;	●
2. Procesmanagement op orde	Bedrijfsvoering in Control	
	a) Volledige systeemcontroles;	●
	b) Bedrijfsprocessen in control;	
	c) Reductie gegevensgerichte controles;	
	d) Audittrail geborgd;	
	e) Interne en externe verantwoording.	
3. Sturen en verantwoorden	f) Maatschappelijke effect sturing en verantwoording	●
	g) Sturing en verantwoordingsinformatie in plaats van procesinformatie.	
	h) Volledige dossiervorming.	
4. Risicomanagement	Risico's inzichtelijk en in control.	●

2.3 Rechtmatigheidsverantwoording door college

Het college stelt een rechtmatigheidsverantwoording op (inclusief Sisa verantwoording) in de jaarstukken. De externe accountant geeft een controleverklaring af met een getrouwheidsoordeel van de jaarrekening. Daarnaast stelt de accountant voor de SISA bijlage een rechtmatigheidsoordeel op conform art. 213 van de gemeentewet.

De commissie BBV heeft een standaard tekst opgesteld voor de rechtmatigheidsverantwoording. Deze tekst wordt aangevuld in de paragraaf Bedrijfsvoering aan de gemeenteraad over de kwaliteit van de interne beheersing en de leer- en verbeterpunten. Dit geeft de basis voor het gesprek dat Gemeenteraad en College kunnen hebben over het verantwoorden van de rechtmatigheid.

De gemeenteraad bepaalt de grens waarboven het College afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording, de verantwoordingsgrens. Dit valt binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief dotaties aan de reserves. De hoogte van de verantwoordingsgrens is in de Controle verordening vastgelegd en geldt voor zowel het college als accountant. Indien in de toekomst de normen van overheidswege worden gewijzigd zal dit doorwerken in de interne en externe controle.

2.4 Specifieke speerpunten voor 2024-2025

De volgende speerpunten staan op het programma:

- a) We gaan het jaartraject 2023 met de accountant evalueren en nemen verbetervoorstellen op in onze jaarplanning.
- b) We gaan de IC module in Lias updaten en nieuwe dashboards ontwikkelen.
- c) We geven uitvoering aan het plan van aanpak 'Doorontwikkeling van de control functie'.
- d) In het kader van procesmanagement als onderdeel van het project "de Basis op Orde" geven we advies omtrent het optimaliseren, actualiseren en borgen van de werkprocessen.
- e) We gaan stappen zetten om de interne controle functie minder kwetsbaar te maken.

3 KADER EN ROLLEN

3.1 Wettelijk kader

Het wettelijke kader voor de interne controle is weergegeven in het normenkader. De belangrijkste kaders zijn:

Externe kaders

- BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)
- BADO (Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden)
- Kadernota rechtmatigheid, commissie BBV

Interne kaders

- Financiële verordening 2024
- Controle protocol
- Het jaarlijks normenkader met toetsingskader

3.2 Samenhang interne en externe controle

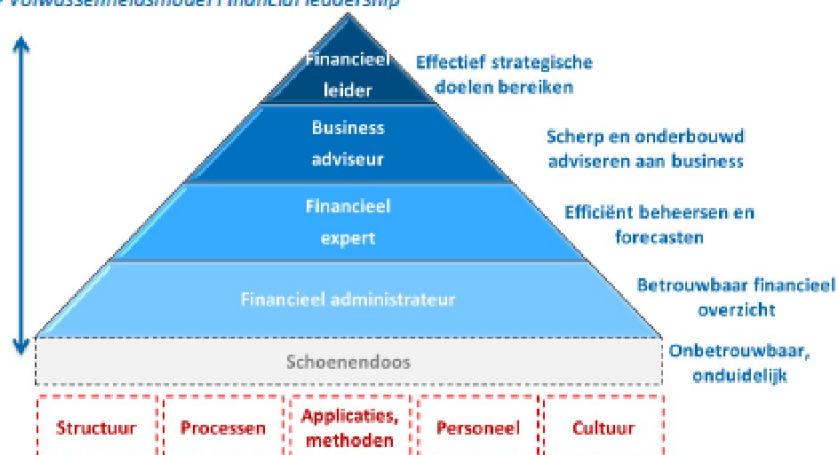
Wij stellen ons tot doel om de controle zo efficiënt mogelijk in te richten en een maximale aansluiting te realiseren tussen de uitgevoerde controlewerkzaamheden (VIC) en de werkzaamheden van de accountant. Het intern controle plan wordt afgestemd met de accountant. Een goede afstemming zorgt van beide kanten voor een efficiënt controleproces en bepaalt of we de juiste dingen doen.

Wil de accountant gebruik maken van de VIC met zo min mogelijk eigen werkzaamheden, dan geeft de aangescherpte regelgeving drie kenmerken om tot een volwaardige auditfunctie te komen. Het gaat om de volgende aangescherpte vereisten:

- Objectiviteit: staat de IC-functionaris los van de organisatie en rapporteert deze direct aan de hoogste leiding?
- Deskundigheid: is de functionaris getraind, niet alleen op de inhoud van het proces, maar ook op de ontwikkelingen in controletechniek?
- Het hebben van een 'systematische en gedisciplineerde aanpak' waaronder het toepassen van een systeem van kwaliteitsbeheersing.

Schematisch is dit weergegeven in onderstaande figuur ¹. De piramidevorm benadrukt dat een volgend niveau alleen bereikt kan worden als onderliggende niveaus goed geregeld zijn. Dit is de basis van het interne controleplan en het groeimodel waar gemeente Dalfsen naar streeft.

Figuur 4 Volwassenheidsmodel Financial leadership

Focus van het control framework

Doeltreffendheid van beleid
Enterprise Risk Management

Doelmatigheid van instrumenten,
Environmental, Social and Governance
Operational audits

Sturen op budgetten
Goede prognoses
Risicomanagement: weerstandsvermogen

Betrouwbaarheid en rechtmatigheid
Goedkeurende accountantsverklaring
Belastingaangiften op orde

¹ Figuur 4 Algemene grondslagen, Van Leeuwen &. Bergsma, Zesde druk, Noordhoff Uitgevers Groningen / Houten

3.3 Rollen en verantwoording

College van B&W

Op basis van de Gemeentewet artikel 212/213 en hoofdstuk 6 van de financiële verordening 2024 is het College van B&W verantwoordelijk voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening en voor het daaraan ten grondslag liggende financiële beheer. Het college dient zodanige maatregelen te treffen dat de rechtmatigheid van de algehele uitvoering gewaarborgd is. Een van die maatregelen is het opstellen en laten uitvoeren van het intern controleplan en toetsingskader.

Gemeenteraad

De opdrachtverstrekking aan de accountant vindt plaats door de Raad. In het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) is vastgelegd wat deze controle minimaal behelst. De Raad stelt in het controleprotocol de goedkeurings- en rapportagetoleranties vast. De Raad stelt de jaarrekening vast. Indien onrechtmatigheden voortkomen uit eigen regelgeving heeft de Raad de bevoegdheid om bij voldoende uitleg deze onrechtmatige handelingen achteraf goed te keuren.

Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wordt beoogd de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad op het vlak van (financiële) rechtmatigheid te versterken. De gemeenteraad zal:

- De verantwoordingsgrens vaststellen;
- Aangeven wat het college in de bedrijfsvoering paragraaf over rechtmatigheid dient op te nemen.

Accountant

De accountant controleert de jaarrekening en verstrekt een verklaring waarin hij een oordeel geeft over het getrouwe beeld van de jaarrekening. De accountant is verantwoordelijk voor een degelijke en begrijpelijke onderbouwing van zijn oordeel in het verslag van bevindingen. Daarnaast rapporteert de accountant aan de gemeente zijn constatering in een Managementletter c.q. Boardletter en bespreekt deze eenmaal per jaar met de portefeuillehouder, management en raad.

Management (CMT)

Het management is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Intern Controle plan en stuurt bij indien dit nodig blijkt te zijn. Over de voortgang en bevindingen wordt minimaal 2 maal per jaar gerapporteerd. Teamleiders van de verschillende domeinen zijn als proceseigenaren verantwoordelijk voor de uitvoering van de significante financiële processen zoals genoemd in dit Intern controleplan.

Team Concerncontrol en VIC medewerker

De VIC is ondergebracht bij Team programma en Control. De huidige formatie is 1.1 fte. De VIC medewerker voert de audits uit op basis van het controleplan en opgestelde werkprogramma's. De interne controle werkzaamheden worden onder verantwoordelijkheid van de Concerncontroller uitgevoerd. Dit betekent dat alle controles verbijzonderd en onafhankelijk worden uitgevoerd als de derde linie van de interne beheersing.

Proceseigenaren

De teamleiders geven leiding aan en zijn verantwoordelijk voor de deelprocessen die binnen de 3 domeinen en de concernstaf plaatsvinden. Sommige processen vinden over alle eenheden plaats, zoals inkopen, subsidies en IT. Proceseigenaren en domeinmanagers nemen kennis van de bevindingen van de VIC en leggen daarvoor verantwoording af aan het college. Team Concerncontrol monitort twee keer per jaar de opvolging van de aanbevelingen en neemt dit op in de periodieke rapportages.

4 AANPAK VIC

4.1 Risicoanalyse

Het controleplan is gebaseerd op een gemeente brede risicoanalyse. De risicoanalyse richt zich met name op de financieel significante processen en is bedoeld om per proces vast te stellen of kan worden volstaan met een procesgerichte controleaanpak of dat aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden noodzakelijk zijn. De risico's worden benoemd en er wordt een inschatting gemaakt van oorzaak, gevolg en beheersmaatregelen. De processen worden beoordeeld met een hoog, middel of laag risicoprofiel. Financiële processen die hoog scoren qua financieel belang en risicoprofiel worden uitgebreid gecontroleerd, de processen met een middel profiel beperkt en de processen met een laag risicoprofiel worden minimaal getoetst.

4.2 Financieel significante processen

We onderscheiden de volgende materiële processen:

- 1) Treasury en liquiditeit
- 2) Lonen en salarissen
- 3) Grondexploitatie
- 4) Inkopen en aanbestedingen
- 5) Verkopen en volledigheid opbrengsten
- 6) Investerings
- 7) Uitkeringen Sociaal Domein
- 8) Leerlingenvervoer
- 9) Subsidieverstrekingen
- 10) Bouwleges
- 11) Artikel 212 en 213 GW
- 12) Subsidie baten en SISA
- 13) Gemeentefonds
- 14) ICT
- 15) Overig, fiscaliteit, zwembadopbrengsten, frauderisicoanalyse
- 16) Verbonden partijen

4.3 Jaarplanning en inhoud audits

In bijlage 7.1 zijn bovenstaande materiële processen weergegeven. Dit overzicht geeft inzicht in de wijze waarop de controleaanpak wordt vorm gegeven. Het overzicht is input voor de detailafstemming van de werkprogramma's en dient tevens als een sturingsinstrument op de voortgang van de werkzaamheden van de VIC.

4.4 Aanpak en uitvoering werkprogramma's

Per proces wordt een werkprogramma opgesteld. De werkprogramma's zijn het spoorboekje voor de uit te voeren controles, maar beogen ook de doorontwikkeling van de procesbeheersing. Feitelijk is dit een gedeeld actieplan waarbij de primaire verantwoordelijkheid bij de proceseigenaar ligt en de VIC-medewerker toezicht uitoefent op de opvolging. Jaarlijks actualiseren wij de werkprogramma's, zodat de programma's een proces/systeemgerichte controle waarborgen in de toekomst. Het risicoprofiel wordt vastgelegd in het controle en werkplan.

Inhoud van het controle en werkplan

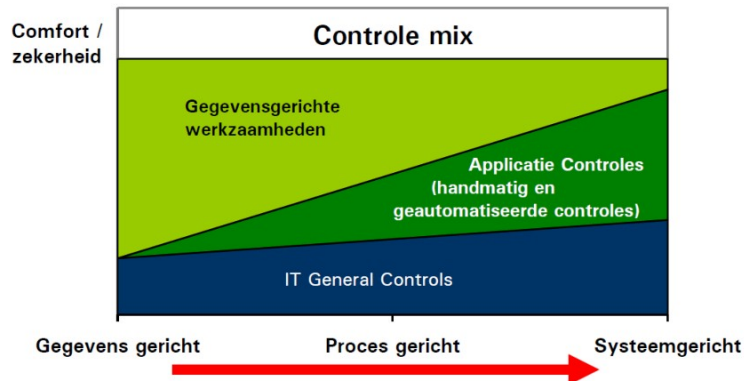
De interne controle werkzaamheden worden per proces verwerkt in een controle en werkplan. De samenvatting van de uitkomsten wordt in de rapportages opgenomen en daaraan worden de volgende scores² gegeven:

	Financiële controle: goed Kwaliteit proces: effectief Rechtmatigheid: ja Conclusie: akkoord Aanbeveling: afgerond		Financiële controle: redelijk Kwaliteit proces: deels effectief Rechtmatigheid: niet volledig Conclusie: verdient aandacht Aanbeveling: loopt		Financiële controle : onvoldoende Kwaliteit proces: niet effectief Rechtmatigheid: nee Conclusie: niet akkoord Aanbeveling: niet opgevolgd
---	---	---	---	---	--

² Nog verder te ontwikkelen in de IC module in Lias

Bepalen controle mix

De risicoanalyse wordt in de vorm van een matrix opgesteld door de proceseigenaar. Wanneer we niet of onvoldoende kunnen steunen op de systeemcontroles voeren we deelwaarnemingen uit. Voor het bepalen welke controlewerkzaamheden er uitgevoerd gaan worden dient er een keuze gemaakt te worden uit de volgende elementen van de controle mix:

Bepaling gegevensgerichte deelwaarnemingen

Voor het bepalen van de deelwaarnemingen bij de gegevensgerichte aanpak wordt het proces risico bepaald op hoog, middel of laag risico. De criteria die worden gehanteerd zijn:

- Is het proces beschreven (Administratieve Organisatie) en actueel?
- Is regelgeving gewijzigd?
- Is er een kwaliteitscontrole of andere controle in de lijn ingericht?
- Is de opzet van het proces toereikend?
- Zijn belangrijke sleutelfiguren gewijzigd bij de uitvoering?
- Werkt het proces ook daadwerkelijk conform de beschreven opzet door middel van een lijncontrole.
- Is het proces onderdeel van de VIC en is de controleaanpak toereikend via de 20-80 regel?
Met 20% van de populatie kan een oordeel gegeven worden over de gehele massa.
- Zijn voldoende beheersmaatregelen genomen in de applicaties waarvan het proces gebruik maakt?
- Zijn fouten uit vorige audits en aanbevelingen opgevolgd?
- De betrouwbaarheid bepalen van het bronbestand. We toetsen daarbij of de gehanteerde parameters adequaat zijn toegepast en of de rapportage rekenkundig juist is.

In onderstaande tabel is het aantal te nemen deelwaarnemingen schematisch weergegeven waarbij naast de risicoklasse ook de frequentie en populatie van belang zijn.

Frequentie van handelingen	Geschatte Populatie	aantal deelwaarnemingen door VIC		
		Risicoprofiel Hoog 3	Risicoprofiel Middel	Risicoprofiel Laag
Dagelijks	>250	60	45	20
Wekelijks	52	15	10	10
Maandelijks	12	5	3	2
Per Kwartaal	4	2	2	2
Jaarlijks	1	1	1	1
Betrouwbaarheid		85%	73%	58%

4.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Bij de rechtmatigheidsverantwoording bestaat een directe relatie met het financiële beheer. Er moet worden vastgesteld dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Er worden negen rechtmatigheidscriteria onderscheiden:

1. Calculatiecriterium
2. Valueringscriterium
3. Adresseringscriterium

³ Risico analyse proces : de AO/IC bestaat en werkt: hoog, middel of laag risico.

4. Volledigheids criterium
5. Aanvaardbaarheids criterium
6. Leverings criterium
7. Begrotings criterium
8. Voorwaarden criterium
9. Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium

De criteria 1 tot en met 6 zijn criteria die een dubbel karakter kennen dat wil zeggen dat een fout in rechtmatigheid tevens een getrouwheidsfout in de jaarrekening is. Deze fouten komen derhalve ook voort uit de accountantscontrole en zitten daardoor niet primair in de scope van werkzaamheden ten behoeve van de Rechtmatigheidsverantwoording. Deze fouten komen niet terug in de rechtmatigheidsverantwoording maar blijken uit het accountantsverslag. De criteria 7 tot en met 9 worden ondervangen door (V)IC. Deze werkzaamheden gebeuren onder coördinatie van de controller en verantwoording van de proceseigenaren.

4.6 Audittrail

De vastlegging van de audits vindt plaats in de hiervoor ontwikkelde formats. In deze formats zijn de controlepunten opgenomen en wordt middels een hyperlink verwezen naar het onderliggende document. In de controledocumenten zijn de naam van de auditor, controle periode en selectiebepaling vastgelegd. De vastlegging vindt zoveel mogelijk digitaal plaats. Documenten worden op de besloten map in SharePoint opgeslagen. Om de leesbaarheid van de dossiers te bevorderen en uniforme voortgangsrapportage mogelijk te maken, is een vaste indeling van het digitale dossier bepaald. Twee keer per jaar worden de bestanden gedeeld met de accountant. Gegevensuitwisseling vindt plaats door middel van een beveiligde webapplicatie.

4.7 M&O aspecten

In de VIC wordt beoordeeld of de processen voldoende zijn ingericht op M&O⁴ aspecten. Periodiek worden deze door Concerncontrol getoetst en waar nodig worden aanbevelingen gedaan. Twee maal per jaar wordt een frauderisicoanalyse opgesteld die onderdeel uitmaakt van de controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het beleid is geregeld in de nota M&O beleid.

4.8 ICT en AVG

Om een interne controle systeemgericht te kunnen uitvoeren moet gebruik gemaakt kunnen worden van de geautomatiseerde omgeving. Het is noodzakelijk om jaarlijks vast te stellen of de geautomatiseerde omgeving voldoende betrouwbaar en integer is. Tijdens dit onderzoek (de zogeheten EDP-audit) worden de opzet, het bestaan en de werking van verschillende beheersmaatregelen met betrekking tot deze geautomatiseerde omgeving beoordeeld. De AO/IC beoordeeld een aanzienlijk deel van dit onderzoek naar de betrouwbaarheid en integriteit van de geautomatiseerde omgeving. Het andere gedeelte is uitgevoerd door de EDP-auditors van de accountant.

De controle op de AVG is opgenomen in de auditjaarplanning. Voor de uitvoering van de IT en AVG audit wordt o.a. gebruik gemaakt van de checklist die door de VNG zijn ontwikkeld in het kader van de Ensia en AVG.

Criteria die aan de orde komen zijn:

- Processen;
- Autorisaties op rolniveau;
- Individuele rechten;
- Samenwerking;
- Informatiebeveiliging;
- Verantwoording.

In 2024 is een ISMS⁵ module in gebruik genomen die ons ondersteunt op het gebied van informatiebeveiliging. Deze management tool geeft inzicht en borgt de PDCA cyclus waardoor we kunnen voldoen aan de wettelijke eisen en externe audits.

4 M&O: Misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke middelen, zie Nota M&O beleid

5 ISMS: Information Security Management System (Recourse)

5 RAPPORTAGE

5.1 Rapportage momenten

Na het uitvoeren van de audits ontvangt de proceseigenaar een concept controleplan. De proceseigenaar krijgt de mogelijkheid om een reactie te geven op de bevindingen en aanbevelingen van de VIC door middel van een hoor- en wederhoor gesprek dat gevoerd wordt met de proceseigenaar. Dit hoor- en wederhoorgesprek vindt minimaal eenmaal per jaar plaats. De verantwoordelijke proceseigenaren worden tweemaal per jaar via Lias op de hoogte gesteld van de auditbevindingen. Deze contactmomenten zijn opgenomen in de jaarplanning.

Tussentijds rapporteert Concerncontrol aan de accountant en CMT over de bevindingen en de voortgang van de werkzaamheden in het kader van de VIC. Na afloop van het controlejaar wordt eveneens gerapporteerd. De eindrapportage is een samenvatting van de bevindingen en is primair gericht aan het CMT en College. Op de bijlage met specifieke bevindingen per proces wordt geheimhouding opgelegd. De accountant ontvangt het rapport ter kennisname ten behoeve van haar procesbeoordeling in het kader van de jaarrekeningcontrole. De planning van o.a. de rapportages is opgenomen in hoofdstuk 6.

De rapportages en de controle- en werkplannen zijn digitaal ingericht in Lias. Hierdoor wordt het hoor- en wederhoor via de audittrail geborgd. Het streven is om in 2024 meer gebruik te maken van dashboards zodat de lijnverantwoordelijken doorlopend op de hoogte gesteld worden van de voortgang van de controles.

5.2 Inhoud rapportages

De minimale inhoud van de rapportages is als volgt:

1. Scores interne beheersing in de organisatie en ten opzichte van het voorgaande jaar;
2. Belangrijkste bevindingen met nieuwe aanbevelingen;
3. Een overzicht van geconstateerde fouten en onzekerheden;
4. De opvolging van de aanbevelingen rekenkamer, IC en accountant;
5. Ontwikkelingen en actualiteiten die effect hebben op de interne beheersing;
6. Stand van zaken m.b.t. de planning IC, liggen we op koers;
7. In een aparte bijlage (niet openbaar) worden de bevindingen per proces vermeld.

6 JAARPLANNING

In onderstaande tabel is de jaarcyclus opgenomen. Gezien dit controleplan later is opgesteld zijn de werkzaamheden reeds in het 1e kwartaal 2024 opgestart, zodat er geen achterstanden ontstaan. In de IC rapportages worden actuele standen vermeld.

Planning jaar t	Werkzaamheden	status
1 ^e kwartaal	1) Uitvoering VIC-werkzaamheden over het 4 ^e kwartaal jaar t-1; 2) Aanvullende werkzaamheden t.b.v. jaarrekeningcontrole jaar t-1; 3) Start volledigheidsaansluitingen jaar t-1; 4) Afronden hoor en wederhoor gesprekken jaar t-1; 5) Opstellen frauderisico analyse jaar t-1; 6) Aanvullende werkzaamheden t.b.v. jaarrekeningcontrole jaar t-1; 7) Opstellen spendanalyse inzake EU aanbestedingen t-4; 8) Follow up aanbevelingen stand oktober jaar t-1; 9) Afronden review op interne controle dossiers jaar t-1; 10) Tarievencontrole jaar t; 11) Actualiseren van het normenkader met doorvertaling naar het toetsingskader met recht, duur en hoogte bepalingen.	afgerond
2 ^e kwartaal	12) Opstellen Eindrapportage VIC jaar t-1; 13) Opstellen interncontroleplan 2024-2025; 14) Opstellen risicomatrix per proces; 15) Follow up aanbevelingen stand jaarrekening ; 16) Beoordelen van procesbeschrijvingen in opzet, bestaan en werking of een procesgerichte controle mogelijk is; 17) Beoordeling M&O aspecten in procesontwerpen; 18) Opstellen betaalanalyse m.b.t inkoopfacturen jaar t-1;	afgerond
3 ^e kwartaal	19) Start systeemgerichte werkzaamheden; 20) Vervolg gegevensgerichte werkzaamheden; 21) Aanvullende werkzaamheden t.b.v. interim controle ; 22) Start door ontwikkelen van de IC module in LIAS; 23) Werkplan ICT en AVG uitvoeren;	gestart
4 ^e kwartaal	24) Vervolg systeem en gegevensgerichte werkzaamheden; 25) Start inplannen en uitvoeren review audits; 26) Follow up aanbevelingen stand september; 27) Opstellen tussenrapportage VIC; 28) Start hoor en wederhoor gesprekken.	

jaar t = huidig kalenderjaar, jaar t-1 = vorig jaar, jaar t+1 = volgend jaar , jaar t-4 = laatste 48 maanden

7 BIJLAGEN

BIJLAGE 7.1 De audit planning inclusief in scope zijnde processen.

AO	Proces en systeemgericht					Systeemgericht	Gegevensgericht							
	Opzet			Bestaan en werking			jaarlijks	Deelwaarneming	kwartaal	Planning audits				
	AO/IC Incl. 6 w's	Risico/ controle score	Beheers maatregelen	Lijn ctr.	IT test					1	2	3	4	JR
Proces en financieel belang prim. begroting (iv3)														
1) Treasury en liquiditeit € 135.000 lasten	Proces handboek in ontwikkeling	Laag, minimale controle	functiescheiding	Jaarlijks VIC	n.v.t.	Financiële aansluiting; Kwartaalstaat;	geen							x
2) Lonen en salarissen € 25.802.000 lasten	ja	Laag, beperkte controle	ISAE type II SSC goedkeurend	Jaarlijks VIC	ISAE	Financiële aansluiting; WNT/WKR controle; Analyse bedrijfsauto in 2024 Analyse NS business in 2025	Lijncontrole in dienst, steunen op dossiercontroles SSC 30 facturen codering WKR		x	x	x			x
3) Grondexpl. €3.356.000 baten	ja	Middel, uitgebreide controle	functiescheiding notariscontrole	Jaarlijks VIC	n.v.t.	Tariefcontrole; Financiële aansluiting;	1 aankoop, 9 verkopen 2 grondexploitaties, 1 nieuwe en 1 bestaande grex.	x		x				x
4) Inkopen en aanbestedingen € 58.170.157 lasten (2023)	Ja, betalen en aanbesteden. Proces handboek Crediteur	Hoog, uitgebreide controle	functiescheiding digitale workflow autorisaties IF prestatielevering IV3 codering	Jaarlijks VIC	BDO VIC	Spend analyse EU; Betaalanalyse 2021 Tm 2023 Prestatielevering; Volledigheid EU dossiers	60 facturen > € 1000, 40 aankoop niet duurzame goederen, 20 overige, incl aanbestedingsregels. Controle stamgegevens 10 vooruit ontvangen facturen > €35.000	x	x	x	x			x x
5) Verkopen en volledigheid opbrengsten, € 405.000 baten	ja	Middel, beperkte controle	functiescheiding digitale workflow autorisaties IF	Jaarlijks verhuur VIC	BDO VIC	Financiële aansluiting; Ouderdomsanalyse Analyse verkoop openhaardhout in 2024	20 facturen		x		x			x
6) Investerings € 5.795.000 lasten	Proces handboek in ontwikkeling	Middel, beperkte controle	functiescheiding	n.v.t.	BDO	Data analyse codering; Controle op aansluiting activastaat met IF.	15 dossiers incl. factuurcontrole							x
7) Uitkeringen Sociaal Domein € 21.056.000 lasten	Ja en digitaal ingericht in GWS	Middel, beperkte controle	functiescheiding digitale workflow procescontrole prestatielevering autorisaties GWS	Jaarlijks VIC	BDO VIC	Tariefcontrole ; Financiële aansluiting Controle op aansluiting GWS en IF d.mv. Topmemo BDO en Prestatielevering ZIN. Mantelzorgbonnen	Selectie en aantal dossiercontroles door BDO . ca 15 PW,30 JZ en 20 WMO incl. PGB.	x	x	x	x			x

8) Leerlingen vervoer € 859.000 lasten	ja	Laag, minimale controle	Functiescheiding Tarieven JVC	Jaarlijks VIC	VIC	Financiële aansluiting;	5 dossiercontrole en 5 facturen/ declaraties			x		
9) Subsidie € 6.520.361 lasten	Ja en digitaal ingericht in JOIN	Middel, beperkte controle	Functiescheiding digitale workflow subsidieregister	Jaarlijks VIC	n.v.t.	Financiële aansluiting jaar t en vaststellingen jaar t-	Selectie en aantallen door BDO ca 10 aanvragen incl. vaststellingen jaar t-.		x		x	
10) Bouwleges € 1.773.000 Totaal baten € 15.618.000	Ja en digitaal ingericht in Ijvie	Laag, minimale controle	functiescheiding digitale workflow autorisaties Squit/Ijvie	Jaarlijks VIC	VIC	Tariefcontrole; Financiële aansluiting rijks, bouw en lijkbezorging; Volledigheidsaansluiting GBLT	5 dossiers bouwleges 1x kascontrole PZ per 2 jaar Via derden verklaring GBLT	x		x		x x
11) Artikel 212 en 213 GW € 90.753.000 lasten	ja	Laag, minimale controle	Functiescheiding procescontrole	Jaarlijks VIC	VIC	Financiële aansluiting; IV3 codering; Controle op JR posten incl. balans, paragrafen en programma.	1 begrotingswijziging 1 memoriaalboeking controle per halfjaar v.d. tussenrekening Collegeverantwoording incl. begrotingsonrechtmatigheid			x		x
12) Subsidie baten en SISA € 11.251.000	Proces handboek in ontwikkeling	Middel, beperkte controle	Functiescheiding procescontrole	n.v.t.	n.v.t.	Financiële aansluiting; Subsidie register toekenning jaar t en vaststellingen t-.	Per regeling minimaal 2 facturen en 1 memoriaalboeking, >500 k (1% lasten) 5 boekingen. Aanlevering CBS		x			x
13) Gemeente fonds € 53.421.000 baten	Proces handboek in ontwikkeling	Laag, minimale controle	functiescheiding	n.v.t.	n.v.t.	Financiële aansluiting;	Controle maatstaven				x	
14) ICT inclusief informatie beveiliging en AVG	n.v.t.	Middel, beperkte controle	functiescheiding digitale workflow div. procedures	n.v.t.	BDO VIC	Autorisaties; logins, bak-up, superusers, restoretest, betrouwbaarheid lijstwerk; en privacy gegevens.	2 deelwaarnemingen per financieel bedrijfsproces en 1 voor overige applicaties. Werkplekcontrole 1x per tweejaar		x		x	
15) Overig, o.a. Fiscaliteit zwembad € 153.117 baten	Proces handboek in ontwikkeling	Laag, minimale controle	functiescheiding	n.v.t.	VIC n.v.t	BTW aangifte; Grondslagen; Tariefcontrole; Financiële aansluiting	Verwerkt in checklist inkopen en WKR controle Kascontrole 1x per tweejaar			x		X X
16) Verbonden Partijen	n.v.t.	Laag, minimale controle	functiescheiding	n.v.t.	n.v.t.	Vaststellen getrouwheid en rechtmatigheid.	Checklist				X	

De Jaarcyclus verantwoording

[illegible]